

Kommuneøkonomi

Eksperten advarer: – Tviler på om dere klarer å bygge sykehjem

Klar melding: Håvard Moe har vært tett på norske kommuner i mange år. Han advarer Hadsel om at det må bli mindre penger til skole og barnehage, i takt med at det blir færre barn. Alternativet...

Av Tor Johannes Jensen

Oppdatert: 10.06.26 08:44

Publisert: 09.06.26 20:11

↗ Del

– Dere kommer ikke på Robek fordi dere har dårlig råd, men fordi dere er dårlig styrt, sier eksperten.

 For abonnenter

Kort oppsummert

- Ekspert på kommuneøkonomi advarer Hadsel kommune om kritisk økonomi og dårlig styring, med fare for Robek

↓ Se mer

I 23 år har Håvard Moe reist omkring i landet Norge. Han har satt seg inn i den kommunale forvaltninga i over 300 kommuner. Tidligere jobbet han i kommunenes egen interesseorganisasjoner KS. Nå er han daglig leder i rådgivningsselskapet Nivi Analyse AS.

Fri for penger

Sist uke var han invitert på økonomiseminar for Hadsel kommunestyre. Det ble ei tøff lekse for politikerne. Kommunen har allerede tom kasse og får ikke pengene til å strekke til. I år sier prognosen at det kan gå mot underskudd på over 18 millioner kroner.

For bare fire år siden hadde kommunen 30 millioner kroner på bok. Nå er det knapt 0,3 millioner igjen, ifølge rådgiveren..

Han hadde ingen trøst:

– Dere kommer ikke på Robek fordi dere har dårlig råd, men fordi dere er dårlig styrt.

ROBEK

Register om betinget godkjenning og kontroll er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse.

- Staten skal kontrollere kommuner og fylkeskommuner i ROBEK. Det gjelder både årsbudsjettet, låneopptak og langsiktige leieavtaler.

- Kommuner og fylkeskommuner i ROBEK skal fastsette en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse.

- Hadsel kommune var tidligere på Robek fra 2003 til 2010.

Totalt er 27 norske kommuner i Robek per 27. april 2026.

Kommuner i distriktet på Robek per 27. april 2026:

- Andøy
- Lødingen

– Med mindre dere får noen gode nyheter fort eller har tatt kraftig tak i år, kommer dere på Robek. Spørsmålet er hvor lenge dere har tenkt å være der og hva dere skal gjøre for å komme ut, sa han.

Fra skole til sykehjem

Moe gjorde det klart at Hadsel kommer til å få mange flere eldre som trenger pleie og omsorg, mens det blir færre barn. Når staten overfører penger til kommunene, forventer den at de fordeles deretter.

– Hvert år framover må dere kutte budsjettet til skolene med 1,5 millioner kroner i gjennomsnitt. Hvis dere holder budsjettene kunstig lave i pleie og omsorg for å slippe å kutte i tilbud til barn og unge, er det politisk unnfallenhet.

– Det er dette som sender kommuner til Robek nå. Pleie og omsorg vokser, og så klarer de ikke å ta ned skolene tilsvarende, advarte Håvard Moe, mens tause politikere lyttet.

Tvinges til endring

Han formante dem til å akseptere at verden forandrer seg.

– Holdningen om at ingenting skal endres, kommer til å gi en stjernesmell. Det tar år å bygge om tjenestene, og jeg er bekymret for dem som skal få tilbud i mellomtida.

Moes spådom er at det vil tvinge seg fram endringer og flytting av tilbud, blant annet på grunn av mangel på arbeidskraft.

– Mens antallet innbyggere fra 80 år og oppover har vært stabilt i 25 år, kommer det til å bli helt annerledes.

– Er dere forberedt på dette? spurte han.

Ifølge Statistisk Sentralbyrå er omkring 550 hadselværingene i aldersgruppa fra 80 år og eldre i dag. Om ti år vil det være 780, og om 20 år vil tallet ha økt til nesten 860 personer. Mens det for noen år siden var 3,9 innbyggere per pensjonist, har det falt til 2,9 i dag, Framskrivningene sier at det vil falle til 2,1 om noen år.

Rådgiveren minnet også om at kommunen kommer til å trenge flere ansatte i helse og omsorg.

Vil mangle arbeidskraft

– Er dere sikre på at dere kommer til å ha folk til å jobbe i det nye sykehjemmet dere har tenkt å bygge? Jeg er sterkt i tvil, framholdt han. Rådgiveren spør ei utvikling mot større, sentraliserte sykehjem med hundrevis av plasser der arbeidskrafta kan utnyttes bedre.

Håvard Moe er sterkt i tvil om Hadsel kommune kommer til å greie å bygge et nytt sykehjem i det hele tatt med det første. Han beskrev kommunens som en av landets mest belånte, som attpåtil driver med underskudd.

– Og så skal dere bygge sykehjem på toppen av det?

Øker kraftig

Hadsel betalte 44 millioner kroner i rente i 2022. Tre år seinere var renteutgiftene vokst til 85 millioner kroner.

– Kostnadene i Hadsel kommune har totalt økt med 10,3 prosent i en treårsperiode der kostnadene i landet som helhet har økt med bare 1,6

prosent. Pengene deres går til de store områdene, der dere ikke vil gjøre noe: pleie og omsorg, barnehage og skole, oppsummerte han.

Pleie og omsorg har økt med 21,2 prosent fra 2022 til 2025, kostnadene til barnevern har vokst kraftig, og samtidig bruker Hadsel kommune mye mer enn andre på skolen:

– Dere brukte 14,8 millioner kroner enn landsgjennomsnittet på grunnskole i 2022. I 2025 brukte dere 22 millioner mer, påpekte han.

- Lite effektiv

Moe mener Hadsel bruker unormalt store ressurser i forhold til resultatet.

– Dere er en kommune med lav effektivitet. Dere brukte 9,7 prosent mer enn landsgjennomsnittet på barnehager i fjor, men produserte bare 1,4 prosent mer enn landsgjennomsnittet. Slik er det i flere sektorer, kommenterte han.

Rådgiveren mener skolestrukturen i Hadsel ikke er veldig dyr.

– Men den koster mye penger likevel. Dere har lav produktivitet på en eller annen måte. Dere har alt som skal til for å komme ut av dette, men dere driver for dyrt. Det handler om vilje, hevder Håvard Moe.

Temaer i artikkelen

Følg det du er interessert i, og finn artiklene på **For deg**

Hadsel

+ Følg

Kommuneøkonomi

Nyheter

Hadsel kommune